

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Kultuuriminister
käskkiri
algtekst
15.01.2023
RT III, 05.01.2023, 2

Kultuurimälestise „Ohvriallikas Punane allikas“ andmete muutmine

Vastu võetud 18.12.2022 nr 204

Käskkiri antakse muinsuskaitseaduse § 19 lõike 1 alusel, arvestades muinsuskaitseaduse § 20 lõiget 6 ning Muinsuskaitseameti ettepanekut:

1. Muudan kultuuriministri 01.09.1997 määruse nr 59 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktiga 3829 mälestiseks tunnistatud ohvriallika Punane allikas (kultuurimälestiste registri nr 12768; asukoht Tartu maakond, Peipsiääre vald, Alatskivi alevik, Kalevipoja, KÜ 58601:001:0342) asukohta, kehtestades kultuurimälestise piiri vastavalt käskkirja lisale.

2. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 13.07.2006 käskkirja nr 218 „Kultuurimälestistele kaitsevööndite määramine“ punkti 1.52.2.

Muinsuskaitseametil teha käskkiri teatavaks menetlusosalistele ning muuta mälestise andmed kultuurimälestiste registris ja Maa-ameti kaardil.

Käskkirja on võimalik halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 2 kohaselt vaidlustada 30 päeva jooksul käskkirja avalikult teatavaks tegemisest Riigi Teatajas, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Kultuurimälestise andmete muutmise asjaolud ja menetluse läbiviimine

Ohvriallikas Punane allikas paikneb Tartu maakonnas Peipsiääre vallas Alatskivi aleviku ja Peatskivi küla piiril Kalevipoja katastriüksusel (KÜ 58601:001:0342), Alatskivi järvest umbes 35 meetrit põhjas järsu mäenõlva all väikeses koopas. Allikas voolab välja punakast savipinnasest ja suubub väikese ojana Alatskivi järve. Mälestise ümbrus on korrastatud ning selle juures asub matkatee pink. Punase allika juurde on paigaldatud ka sellest mõõduva matkatee infotahvel.

Punane allikas võeti arheoloogiamälestisena esimest korda kaitse alla kultuuriministri 01.09.1997 määruse nr 59 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktiga 3829. Mälestis kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 12768. Mälestise kohta koostati topograafiline kirjeldus „Linnamäest 220 m lääneloodes, Alatskivi järvest 20 m põhja pool, künka jalamil“ ning umbkaudne asukoht kanti Alatskivi sovhoosi maakasutusplaanile (lehele 5). Kultuuriministri 13.07.2006 käskkirja nr 218 „Kultuurimälestistele kaitsevööndite määramine“ punktiga 1.52.2 kehtestati mälestisele erikujuline kaitsevöönd. 22.12.2006 koostas ja väljastas Muinsuskaitseamet mälestise kaitsekohustuse teatise (edaspidi *KKT*) Alatskivi vallale, kus mälestise osas leevendusi ei tehtud. Alatskivi vald *KKT* kohta arvamust ei avaldanud.

2021. aasta mais toimunud paikvaatluse tulemusena tuvastas Muinsuskaitseamet, et algne topograafiline kirjeldus, asukohad Alatskivi sovhoosi majandi maakasutusplaanil ja Maa ameti kultuurimälestiste kaardil on ekslikud ning nendes asukohtades allikat ei ole. Lisaks ilmes, et mälestise paiknemist oli kujutatud vales asukohas ka 2006. aasta käskkirja lisas olnud kaardil ning samal aastal saadetud *KKT*-ga koos edastatud skeemidel 1 ja 2. Täiendavalt on Punase allika asukohta kuvatud valesti (XY: 6500745.79, 681494.22) Maa-ameti 2021. aasta põhikaardil, kus allika asukoht ei ühti eelnimetatud kaardikuvadega ega allika reaalse asukohaga maastikul.

Punase allika pärimusandmetele vastavaid allikaid on piirkonnas üks. See paikneb Maa-ameti kultuurimälestiste kaardirakenduses kuvatud mälestise asukoha tingmärgist ja seda ümbritsevast kaitsevööndist ligikaudu 100 meetri kaugusel lääneloodes.

Arvestades eeltoodud asjaolusid kaalus Muinsuskaitseamet 18.05.2021 mälestise „Ohvriallikas Punane allikas“ andmete korrastamise vajadust ja leidis, et selle asukoha andmed on vaja Maa ameti kultuurimälestiste kaardirakenduses muuta tegelikkusele vastavaks.

Kultuuriministri 21.02.2022 käskkirja nr 36 „Kultuurimälestiste nimetuste muutmise ja mälestise liigi lisamine“ lisa 1 punktiga 293 korrigeeriti mälestise nimetust ja lisati ohvriallikale mälestise liik „ajalooline looduslik pühapaik“ ning tehti leevendus haljastustööde loakohustuse kohta.

17.03.2022 tutvustas Muinsuskaitseamet mälestise piiri muutmise eelnõu kinnistu omanikule Peipsiääre Vallavalitsusele ning Keskkonnaametile, sest allikas asub Alatskivi maastikukaitsealal. Peipsiääre Vallavalitsus arvamust ei avaldanud. Keskkonnaamet andis teada, et on eelnõuga tutvunud ja vastuväiteid ei esita.

Mälestise piir ja kaitsevöönd

Mälestise „Ohvriallikas Punane allikas“ suurusks määratakse 14 x 42 meetrise läbimõõduga ristkülikukujuline ala. Mälestise alasse hõlmatakse lõuna suunas allikast alguse saav oja u 17 meetri ulatuses, põhja suunas allika toitepiirkond u 25 meetri ulatuses ning allika väljavoolu kaldad u 7 meetri ulatuses. Muu hulgas on mälestise piiri määramisel arvestatud asjaoluga, et allika asukoht võib looduslike protsesside (erosiooni) tulemusena aja jooksul vähesel määral muutuda.

Mälestise alal kehtivad muinsuskaitseaduse § 52 lõigetes 1 ja 3 toodud nõuded, mis sätestavad, et ajaloolise loodusliku pühapaiga ja arheoloogiamälestise alal on loakohustuslikud tegevused ehitamine, kõrghaljastuse rajamine, raie-, kaeve-, haljastus-, pinnase teisaldamise ja juurdeveoga seotud tööd ning maapinna ettevalmistamine metsaseaduse mõistes. Lisaks peab pädev asutus kooskõlastama Muinsuskaitseametiga kinnistu piiride muutmise ja maa sihtotstarbe muutmise.

Allikas asub mälestise „Alatskivi mõisa park, 19. saj“ alal (reg-nr 7160). Kuivõrd muinsuskaitseaduse § 14 lõike 5 punkt 3 sätestab, et kaitsevööndit ei kehtestata kinnismälestiseks olevas pargis paiknevale mälestisele, siis ohvriallikale Punane allikas kaitsevööndit ei määrata.

Leevendused

Kultuuriministri 21.02.2022 käskkirjaga nr 36 „Kultuurimälestiste nimetuste muutmise ja mälestise liigi lisamine“ tehti ohvriallikale leevendus haljastustööde loakohustuse kohta. See jääb kehtima.

Muinsuskaitseadusega sätestatud tööde tegemise kooskõlastamise või loakohustusest mälestise alal vabastavate täiendavate leevenduste tegemine ei ole asjakohane. Muinsuskaitseaduse §-st 52 tulenevad kooskõlastamise või loakohustuslikud tegevused on kinnistu piiride muutmise, maa sihtotstarbe muutmise, ehitamine, kõrghaljastuse rajamine, raie-, kaeve-, pinnase teisaldamise ja juurdeveoga seotud tööd ning maapinna ettevalmistamine metsaseaduse mõistes. Need tööd mõjutavad vahetult ajaloolise loodusliku pühapaiga kui mälestise seisundit ja säilimist, mistõttu on igal konkreetsel juhul vajalik kaaluda kavandatud tööde lubatavust, seades vajaduse korral lisatingimusi kultuuriväärtuse säilimise tagamiseks.

Muinsuskaitse Nõukogu vaatas 11.10.2022 koosolekul eelnõu läbi ja nõustus Muinsuskaitseameti ettepanekuga andmete muutmiseks.

Piret Hartman
Kultuuriminister

[Lisa](#) Mälestise „Ohvriallikas Punane allikas“ piir